
UVOD

SPLOŠNO

COMARC/A, format strojno čitljivega zapisa za opis in izmenjavo normativnih podatkov v sistemu COBISS, je zasnovan na formatu za normativne podatke UNIMARC/A. Slednji predstavlja mednarodni standard in se razvija v okviru Ifflinega programa UNIMARC Core Activity (UCA).

Poleg formata COMARC/A se v sistemu COBISS uporabljata tudi format za bibliografske podatke COMARC/B in format za podatke o stanju zaloge COMARC/H, ki podpirata funkcije vzajemnega kataloga in lokalnih katalogov ter funkcije vodenja bibliografij in sta opisana vsak v svojem priločniku.

Pri pripravi priločnika *COMARC/A* smo se zgledovali po priločniku *COMARC/B*. Vključuje predvsem polja in podpolja formata UNIMARC/A, dodane pa so še nekatere posebnosti v strukturi normativnih zapisov v sistemu COBISS. Dopolnjevanje bo potekalo postopoma, vzporedno z razvojem normativne kontrole v sistemu COBISS.

Besedilo priločnika temelji na publikaciji *UNIMARC/Normativni podatki* (Institut informacijskih znanosti, Maribor 1994), ki je prevod publikacije *UNIMARC/Authorities* iz leta 1991, in na izdaji *UNIMARC Manual. Authorities Format* iz leta 2009.

Trenutno so vključeni predvsem opisi tistih polj in podpolj, ki se nanašajo na vpeljavo normativne kontrole osebnih imen in imen korporacij v sistemih COBISS. Izpuščena so tudi vsa navodila in primeri, ki niso povezani z normativno kontrolo osebnih imen in korporacij.

Izpuščena so tudi polja in podpolja, ki so potrebna za izdelavo kompleksnejših napolj, je pa njihova uporaba opisana v *Uvodu*. Če se bo ob uporabi normativne baze pokazalo, da katero od izpuščenih polj vseeno potrebujemo, bo v priločnik dodano naknadno.

Polja in podpolja, ki so samo v formatu COMARC/A in v formatu UNIMARC/A ne nastopajo, so označena z znakom "***".

Format COMARC/A je prirejen sistemu vzajemne katalogizacije, ki je opisana v priločniku *COBISS3/Katalogizacija*.

Za pomoč pri obdelavi gradiva so v okviru sistema vzajemne katalogizacije pripravljene maske vnosa, ki zajemajo izbor polj in podpolj, ki se najpogosteje uporabljajo pri vnosu določenega normativnega zapisa. Vsa druga polja se lahko uporabljajo le, če so predvidena v vzorčnem direktoriju določene maske vnosa. Vključeni sta maski vnosa PN – osebna imena in CB – imena korporacij.

Na začetku opisa posameznega polja je seznam podpolj z oznako ponovljivosti (r) oziroma neponovljivosti (nr).

Ločil med podpolji praviloma ni treba vnašati, ker se izpisujejo programsko.

V priločniku nastopata dve vrsti primerov. Primeri, ki niso posebej označeni, so vzeti iz priločnika *UNIMARC Manual. Authorities Format*. Narejeni so po različnih katalogizacijskih pravilih in v različnih

jezikih ter se ne ujemajo nujno z našo prakso. Z znakom "*" so označeni naši primeri.

Pri razvoju formata COMARC/A s svojimi predlogi in pripombami sodelujejo strokovnjaki iz različnih ustanov, za kar se jim posebej zahvaljujemo.

Vse, ki boste uporabljali ta priročnik, prosimo, da nam sporočate svoje pripombe in predloge, ki bi lahko prispevali k izpopolnitvi doslej oblikovanih rešitev.

DEFINICIJE

Spodaj navedeni izrazi se v priročniku *COMARC/A* uporabljajo v posebnem pomenu; izrazi, ki se uporabljajo v običajnem bibliografskem pomenu, niso definirani. Popolnejši seznam definicij, ki se nanašajo na normativne zapise, najdemo v publikacijah *Guidelines for Authority and Reference Records (GARR)*, *Guidelines for Subject Authority and Reference Entries (GSARE)*, *Functional Requirements for Authority Data (FRAD)* in *Statement of International Cataloguing Principles (ICP)* oziroma v ustreznih slovenskih prevodih.

Vrste zapisov

Normativni zapis – Zapis v računalniško čitljivi obliki, katerega začetni element je normativna točka dostopa za osebo, korporacijo, delo, blagovno znamko, emblem tiskarja/izdajatelja, občno ime, kraj ali obliko, zvrst ali fizične značilnosti, kot jo določi katalogizacijska ustanova. Poleg normativne točke dostopa zapis vsebuje tudi opombe, vse variantne in sorodne točke dostopa, s katerih so narejena napotila, normativne točke dostopa v drugem jeziku ali pisavi, klasifikacijo in informacijo o zgodovini entitete, opombe o uporabljenih virih itd. ter identifikacijo katalogizacijske ustanove, odgovorne za vpis.

Splošni pojasnjevalni zapis – Zapis v računalniško čitljivi obliki, katerega začetni element je običajno okrajšana ali drugače stilizirana ali vzorčna oblika, ki usmerja uporabnika k splošnemu razredu ali določeni vrsti točk dostopa. Tak zapis seznanja uporabnika seznama, kataloga, bibliografije itd. s pravilom, ki se uporablja bodisi na splošno ali za določeno vrsto točk dostopa, in daje navodila za iskanje takšnih točk dostopa.

Napotilni zapis – Zapis v računalniško čitljivi obliki, katerega začetni element je bodisi variantna točka dostopa ali normativna točka dostopa. Uporabnika seznama, kataloga, bibliografije itd. usmerja z variantne točke dostopa na ustrezno normativno točko dostopa (tj. kazalka) ali z normativne točke dostopa na sorodne točke dostopa (tj. vodilka). Napotilni zapisi so definirani samo za variantne točke dostopa.

Vrste točk dostopa

Točka dostopa –

1. Začetni element vpisa, ki se uporablja kot glavni element za razvrščanje, kadar je vpis urejen abecedno. Glej tudi **normativna točka dostopa**, **napotilna točka dostopa** in **splošna pojasnjevalna točka dostopa**.
2. Besedno zvezo "točka dostopa" lahko uporabljamo tudi v izrazih, kot so "normativna točka dostopa", "variantna točka dostopa" itd., da pojasnimo status nekega elementa v odnosu do drugih podobnih elementov. V takšnih primerih jo uporabljamo neodvisno od njene funkcije v normativnem ali napotilnem zapisu. Glej tudi **normativna točka dostopa**, **normativna točka dostopa v drugem jeziku ali pisavi**, **sorodna točka dostopa**, **variantna točka dostopa** in **točka dostopa v alternativni pisavi**.
3. Izraze, kot so "točka dostopa za ime korporacije", "točka dostopa za osebno ime" in "točka dostopa za naslov", lahko uporabljamo za označevanje vrste točke dostopa glede na vrsto imena ali naslova, na katerem točka dostopa temelji neodvisno od njene funkcije ali odnosa do drugih točk dostopa.

Osnovni del točke dostopa – Del točke dostopa, ki identificira ime entitete in ne vključuje podatkov za razlikovanje. Na primer, v točki dostopa "aNicolini da Sabbio bDomenico f15-- to 160-? cimprimeur-libraire" je osnovni del točke dostopa "aNicolini da Sabbio bDomenico", jezik pa je italijanščina. Jezik katalogizacije je francoščina, zato je dodatek k imenu v francoščini, tj. "cimprimeur-libraire".

Kontrolirana točka dostopa – Točka dostopa, zabeležena v normativnem zapisu. Kontrolirane točke dostopa vsebujejo normativne oblike imen in variantne oblike imen.

Točke dostopa glede na funkcijo v zapisu:

Normativna točka dostopa – Točka dostopa za normativni zapis.

Napotilna točka dostopa – Točka dostopa za napotilni zapis.

Splošna pojasnjevalna točka dostopa – Točka dostopa za splošni pojasnjevalni zapis.

Točke dostopa glede na odnos do drugih točk dostopa:

Normativna točka dostopa – Točka dostopa, oblikovana iz prednostne oblike imena kot osnovne oblike za uporabo.

Normativna točka dostopa v drugem jeziku ali pisavi – Alternativna oblika normativne točke dostopa, ki temelji na obliki imena, naslova ali predmeta v drugem jeziku ali pisavi.

Sorodna točka dostopa – Ena od dveh ali več normativnih točk dostopa za ime iste entitete ali sorodnih entitet, ki so med seboj bibliografsko povezane.

Variantna točka dostopa – Točka dostopa za ime iste entitete, ki se po obliki razlikuje od normativne točke dostopa. Običajno temelji na variantnem imenu, ki ga uporablja oseba ali korporacija ali rodbina sama ali pa ga uporabljajo drugi za identifikacijo te osebe, korporacije ali rodbine, blagovne znamke, emblema tiskarja/izdajatelja ali dela; lahko pa je oblikovana po drugačnem vzorcu, kot se sicer uporablja za določanje normativne točke dostopa.

Točka dostopa v alternativni pisavi – Normativna točka dostopa, zapisana v drugi pisavi.

Sestavni deli zapisa

Sledišče – V normativnem zapisu, poleg normativne točke dostopa, identifikacija preostalih točk dostopa, od katerih je treba narediti napotilo, ki usmerja uporabnika seznama, kataloga, bibliografije itd. na točko dostopa, ki se uporablja kot točka dostopa za normativni zapis, in z nje. Namen sledišča je izdelava napotil in pomoč katalogizatorju, da zlahka ugotovi, katera napotila so bila narejena.

Opomba – Opomba, ki se v katalogih, bibliografijah itd. običajno navaja pod normativno, napotilno ali splošno pojasnjevalno točko dostopa in pojasnjuje odnos med to točko dostopa in drugimi točkami dostopa, h katerim usmerja.

Primarna entiteta – Entiteta, ki je v zapisu navedena v bloku 2XX in za katero je bil zapis kreiran.

Podatki v bloku 1XX se običajno nanašajo na značilnosti primarne entitete.

NAVODILA ZA UPORABO

Obvezna polja

Poleg systemskega polja 000, ki se izpolnjuje programsko, mora zapis vsebovati naslednja polja:

001	Uvodnik zapisa
100	Splošni podatki o obdelavi
2XX	Normativna točka dostopa

Ponovljivost polj in podpolj

Če je polje oz. podpolje označeno z oznako "r" (ponovljivo), lahko to polje oz. podpolje ponovimo. Oznaka "nr" pomeni, da je polje oz. podpolje neponovljivo.

Ločila

Ločil med podpolji, predpisanih po GARR, ne vnašamo, temveč se izpišejo programsko. Ta ločila so naslednja: "=" (pred vzporednimi točkami dostopa), znaki "<", ">", "<<" in ">>" (v sledišču) ter ";" in "," (v območju vira – blok 8XX). Tudi drugih ločil med podpolji (v točkah dostopa, opombah itd.) ne vnašamo, ker se v sistemih COBISS izpišejo programsko.

Uporaba formata

Normativni zapisi

Format je namenjen predvsem izmenjavi *normativnih zapisov* za normativne točke dostopa. Ti zapisi lahko vsebujejo tudi sledišče kazalk ali vodilk (kot je opisano v *GARR, 0.3.1*), tj. variantne ali sorodne točke dostopa, za katere se lahko po potrebi avtomatično generirajo napotila (iz polj 4XX se generirajo kazalke, iz polj 5XX pa vodilke). Gl. primera 1 in 2.

V izjemnih primerih se napotilo nahaja v normativnem zapisu v obliki opombe: polje 305 – *Tekstovno napotilo "glej tudi"*. To opombo uporabljamo, kadar je napotilo prezapleteno, da bi bilo ustrezno vodilko možno generirati iz polj 5XX. Normativno točko dostopa iz polja 2XX najdemo tudi v poljih 5XX v normativnih zapisih za točke dostopa, navedene v polju 305. Avtomatično generiranje vodilk iz teh polj 5XX je običajno ni možno (koda za izključitev izpisa napotila v podpolju 5), ker že polje 305 vsebuje napotilo. Gl. primer 3.

Napotilni zapisi

Napotilni zapis za variantno točko dostopa izdelamo samo, kadar je napotilo prezapleteno, da bi bilo ustrezno kazalko možno generirati iz polj 4XX v normativnem zapisu. Napotilni zapis vsebuje variantno točko dostopa v polju 2XX ter polje 310 – *Tekstovno napotilo "glej"*. Točko dostopa iz polja 2XX najdemo tudi v poljih 4XX v normativnih zapisih za normativne točke dostopa, navedene v polju 310. Avtomatično generiranje kazalk iz teh polj 4XX je običajno preprečeno (koda za izključitev izpisa

napotila v podpolju 5), ker za to točko dostopa že obstaja napotilni zapis. Gl. primer 4.

Splošni pojasnjevalni zapisi

Splošne pojasnjevalne zapise izdelamo, kadar se zahtevajo kazalke iz pojasnjevalnih točk dostopa. Splošni pojasnjevalni zapis vsebuje pojasnjevalno točko dostopa v polju 2XX ter splošno pojasnjevalno opombo z napotilom v 320. Pojasnjevalne točke dostopa iz polja 2XX ni v nobenem drugem normativnem zapisu. Gl. primer 5.

Odnosi med točkami dostopa

Vzporedni podatki

Prva možnost

Pri izdelavi zapisa v tem formatu velja splošno pravilo, da je opisana samo ena oblika ene točke dostopa in da ta točka dostopa ustreza katalogu v tistem jeziku, ki je določen v polju 100. Sledišča napotil predstavljajo strukturo napotil za to točko dostopa v tem katalogu.

Za izdelavo vzporednega kataloga v drugem jeziku lahko katalogizacijska ustanova prenese ekvivalentne ali vzporedne jezikovne oblike točk dostopa iz 2XX skupaj z opombami in sledišči, ki ustrezajo vzporednim točkam dostopa. Ni priporočljivo, da so opombe in sledišča za vzporedne točke dostopa, ki temeljijo na razlikah v jeziku, hkrati prisotne v enem normativnem zapisu. Vzporedne točke dostopa morajo imeti ločene normativne zapise, v katerih predstavljajo normativne točke dostopa, njihova struktura napotil pa je zapisana v poljih 4XX in 5XX (kazalke in vodilke) ter poljih 3XX (opombe).

Upoštevati je treba, da se vzporedne točke dostopa, kadar so v drugem jeziku in tudi v drugi pisavi, še vedno kodirajo po pravilih za vzporedne podatke. Kadar pa so točke dostopa v drugi pisavi, toda v *istem* jeziku kot njihova pripadajoča polja, je treba upoštevati pravila za alternativne pisave.

Zapisi za različne formulacije točke dostopa, izdelani za kataloge v različnih jezikih, se lahko med seboj povežejo preko normativnih točk dostopa v drugem jeziku ali pisavi iz polj 7XX. V vsakem od normativnih zapisov se lahko v poljih 7XX zabeleži vsaka vzporedna točka dostopa in pripadajoča številka njenega normativnega zapisa (podpolje 3). Gl. primer 6.

Druga možnost

Druga možnost omogoča, da ustanova obravnava vzporedne oblike normativne točke dostopa iz polja 2XX kot navadne variantne ali sorodne točke dostopa v poljih 4XX ali 5XX z oznako jezika ali brez nje. Napotila za vzporedne oblike *niso* potrebna in niso vključena v zapis. Izbira tehnike je odvisna od prakse katalogizacijske ustanove.

Treba je upoštevati, da v danem zapisu razlikujemo:

1. jezik katalogizacije, ki se uporablja za kvalifikatorje v točkah dostopa (2XX), variantnih točkah dostopa (4XX), sorodnih točkah dostopa (5XX), normativnih točkah dostopa v drugem jeziku ali pisavi (7XX) in za opombe (3XX);
2. jezik osnovnega dela točke dostopa, tj. del točke dostopa, ki identificira entiteto, vendar ne vključuje podatkov za razlikovanje. Na primer, v točki dostopa "aNicolini da Sabbio bDomenico f15-- to 160-? cimprimeur-libraire" je osnovni del točke dostopa "aNicolini da Sabbio bDomenico", jezik pa je italijanščina. Jezik katalogizacije je francoščina, zato je dodatek k imenu v francoščini, tj. "cimprimeur-libraire".

Podatki o alternativnih pisavah

Pisava katalogizacije (točka dostopa, opombe, sledišča itd.) je v zapisu določena v polju 100. Nekatere ustanove potrebujejo točke dostopa, opombe in sledišča v več pisavah zaradi transliteracije in pravopisnih pravil za druge pisave, ki se uporabljajo za določeni jezik (npr. cirilica in latinica). Oblike točk dostopa, opomb in sledišč v alternativnih pisavah so lahko hkrati prisotne v enem samem normativnem zapisu ali

pa v ločenih zapisih, ki so med seboj povezani. Kadar se oblike v alternativnih pisavah razlikujejo od pripadajočih točk dostopa tudi v jeziku, veljajo pravila za vzporedne podatke.

Kadar so oblike točk dostopa v alternativnih pisavah prisotne v istem zapisu, se vpišejo kot ponovljiva polja 2XX s podpoljem 7 – *Pisava osnovnega dela točke dostopa*. Oblike opomb ali sledišč v alternativni pisavi se v ustreznih blokih vpišejo kot ponovljiva polja. Gl. primer 7.

Kadar so oblike v alternativnih pisavah prisotne v ločenih zapisih, so zapisi povezani preko povezovalnih polj 7XX za normativne točke dostopa, ki vsebujejo obliko iz polja 2XX v alternativni pisavi. Polje 7XX vsebuje podpolje 7 – *Pisava osnovnega dela točke dostopa*. V polje 7XX se lahko vpiše tudi številka normativnega zapisa za točko dostopa v alternativni pisavi.

PRIMERI

1.

210	02	a Pittsburgh Research Center
410	01	a United States b Bureau of Mines b Pittsburgh Research Center
510	02	5a a Pittsburgh Mining and Safety Research Center Center <i>(Normativni zapis z normativno točko dostopa v polju 210. V polju 410 je variantna točka dostopa iz sledišča kazalk, v polju 510 pa sorodna točka dostopa iz sledišča vodilk.)</i>

2. * CONOR.SI-ID=5244771

210	02	a Fakulteta za arhitekturo c Ljubljana
410	02	a Faculty of Architecture c Ljubljana
510	02	5a a Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo c Ljubljana

3.

200	□1	a Japp b Alexander H.
305	0□	a For works of this author written under pseudonyms, see also b Gray, E. Condor a and b Page, H.A. <i>(Normativni zapis z besedilom napotila "glej tudi" v polju 305.)</i>

200	□1	a Gray b E. Condor
500	□1	5z0 a Japp b Alexander H. <i>(Normativni zapis s sorodno točko dostopa iz sledišča vodilk ter s kodo za izključitev izpisa napotila v polju 500.)</i>

200	□1	a Page b H.A.
500	□1	5z0 a Japp b Alexander H. <i>(Normativni zapis s sorodno točko dostopa iz sledišča vodilk ter s kodo za izključitev izpisa napotila v polju 500.)</i>

4.

200	□1	a Kacew b Romain
310	0□	a Écrit sous deux pseudonymes b Ajar, Émile b Gary, Romain <i>(Napotilni zapis z variantno točko dostopa kot napotilno točko dostopa v polju 200 in z besedilom napotila "glej" v polju 310.)</i>

200 □1 aAjar bÉmile
 400 □1 5z0 aKacew bRomain
(Normativni zapis z variantno točko dostopa iz sledišča kazalk ter s kodo za izključitev izpisa napotila v polju 400.)

200 □1 aGary bRomain
 400 □1 5z0 aKacew bRomain
(Normativni zapis z variantno točko dostopa iz sledišča kazalk ter s kodo za izključitev izpisa napotila v polju 400.)

5.

210 12 aConference
 320 □□ aConference proceedings are entered under the name of the conference, etc., or the title of the publication if the conference, etc., lacks a name. Thus, see also: Symposium..., Workshop..., etc.,
(Normativni zapis s pojasnjevalno točko dostopa v polju 210 in splošno pojasnjevalno opombo v polju 320.)

6. *

200 □1 7cb aФром bЕрих f1900-1980
 200 □1 7ba aFromm bErich f1900-1980
(V sistemu COBISS.SR vodijo kataloge v cirilici in latinici, zato normativni zapisi vsebujejo dve polji 200. V prvem polju je ime v cirilici, v drugem pa v latinici. Polji vsebujeta podpolje 7, iz katerega je razvidna pisava osnovnega dela točke dostopa.)

7. *

200 □1 7cb aНушић bБранислав f1864-1938
 200 □1 7ba aNusic bBranislav f1864-1938
 700 □1 3357 7ca 9bul aНушич bБранислав f1864-1938

200 □1 7ca 9bul aНушич bБранислав f1864-1938
 700 □1 3613 7cb aНушић bБранислав f1864-1938
 700 □1 3613 7ba aNusic bBranislav f1864-1938
(V sistemu COBISS.BG uporabljajo za osebna imena tri normativne točke dostopa. V prvem zapisu sta točki dostopa v alternativnih pisavah, originalna oblika imena v cirilici in latinična transliterirana oblika. V drugem zapisu je ime v bolgarskem jeziku. Zapisa sta povezana preko polja 700.)

Pregled vsebine zapisov

Vsebina zapisa	Območja, kot so določena v GARR
Prisotno v vseh vrstah zapisov:	
0XX Blok za identifikacijo	Območje ISADN (kjer je uporabno)
1XX Blok za kodirane podatke	
8XX Blok za informacije o viru podatkov	Območje katalogizatorjeve opombe, Območje vira
Normativni zapis (vrsta zapisa = x):	
2XX Blok normativnih točk dostopa (normativna točka dostopa)	Območje normativne značnice
3XX Blok za opombe	Območje opomb

4XX	Blok variantnih točk dostopa	Območje sledišča kazalk
5XX	Blok sorodnih točk dostopa	Območje sledišča vodilk
7XX	Blok normativnih točk dostopa v drugih jezikih in/ali pisavah	Območje normativne značnice

Napotilni zapis (vrsta zapisa = y):

2XX	Blok normativnih točk dostopa (variantna točka dostopa)	Območje napotilne značnice
300	Opomba	Območje opomb
310	Tekstovno napotilo "glej"	Območje enotne značnice
7XX	Blok normativnih točk dostopa v drugih jezikih in/ali pisavah	Območje napotilne značnice

Splošni pojasnjevalni zapis (vrsta zapisa = z):

2XX	Blok normativnih točk dostopa (pojasnjevalna točka dostopa)	Območje pojasnjevalne značnice
320	Splošna pojasnjevalna opomba	Območje opomb
7XX	Blok normativnih točk dostopa v drugih jezikih in/ali pisavah	Območje pojasnjevalne značnice

Skladnost med COMARC/A in COMARC/B

Polja za točke dostopa v COMARC/A	Uporaba točk dostopa v poljih COMARC/B
200 Osebno ime	700, 701, 702 4XX z vgrajenimi polji 700, 701 600
210 Ime korporacije	710, 711, 712 4XX z vgrajenimi polji 710, 711 601
215 Zemljepisno ime	710, 711, 712 4XX z vgrajenimi polji 710, 711 601, 607
216 Blagovna znamka	716 (rezervirano polje, uporaba še v načrtu)
220 Rodbinsko ime	602
230 Naslov	500 4XX z vgrajenimi polji 500 605
250 Tematska predmetna oznaka	606
260 Kraj izida kot iskalni element	620
280 Oblika, žanr ali fizične značilnosti	609

Prikaz napotilnih in normativnih zapisov

Zaradi prilagodljivosti prikaza napotilnih in normativnih zapisov glede na možnosti v prikazu, ki jih dovoljuje GARR, se pri kodiranju podatkov lahko uporabijo naslednje metode:

1. Sledišča so razdeljena na polja 4XX za variantne točke dostopa in polja 5XX za sorodne točke dostopa. Tako prvi znak v oznakah teh polj pomeni, da je v prikazu napotil treba uporabiti znak ">" oz. znak ">>". V prikazu normativnih zapisov pa oznake polj 4XX in 5XX pomenijo, da je treba uporabiti bodisi znaka "<" in "<<" ali pa *glej in glej tudi*.
2. V polju lahko uporabimo podpolje 5 – *Kontrola napotila*, da v kodirani obliki navedemo enega od mnogih možnih standardnih odnosov med slediščem in točko dostopa v polju 2XX. Te kode omogočajo sistemom, da prikažejo podatke o specifičnih odnosih v napotilih in normativnih zapisih. Ker so besedila, generirana na podlagi kode, odvisna od sistema, je lahko specifični odnos ali navodilo izraženo v jeziku, ki ga izbere uporabnik. Ta podatek o odnosu ali navodilo se izpiše skupaj z znaki ">", ">>", "<" in "<<" in ne namesto njih.
3. Če odnos med točko dostopa v polju 2XX in slediščem ni eden tistih, za katerega so predvidene vrednosti kode za odnos v podpolju 5, vendar še vedno gre za odnos ena proti ena, je za navajanje navodila v obliki besedila predvideno podpolje 0 – *Navodilo*. Ker je navodilo v obliki besedila, ga lahko ustanove, ki podatka v danem jeziku ne morejo uporabiti, pri prikazu normativnih in napotilnih zapisov izpustijo, saj se iz oznake polja generirajo tudi manj natančni znaki ">", ">>", "<" in "<<". Če se poleg kode za odnos v podpolju 5 pojavi tudi podpolje 0, je za prikaz primernejše navodilo iz podpolja 0, razen če to ni zaželeno zaradi jezika ali drugih razlogov.
4. Če gre med napotilom in točko dostopa, na katero napotilo usmerja, za odnos več proti ena ali pa je odnos kako drugače zapleten in je zaradi tega zaželeno, da se napotilo (poleg sledišč) prenese tudi v obliki opombe, se lahko uporabijo opombe v poljih 3XX. Variantne točke dostopa, s katerih se usmerja, in prednostne točke dostopa, na katere se usmerja v opombah, se morajo v ustreznih normativnih zapisih pojaviti tudi v obliki sledišč. To bo omogočilo ustanovam, ki ne morejo uporabiti opomb, da prikažejo (nekoliko manj natančne) napotilne podatke iz sledišč na podlagi polj 4XX in 5XX.